

Maqsud Azad oğlu QULIYEV
doktorant, Azərbaycan Kooperasiya Universiteti
E-mail: maqsud226@mail.ru
10.30546/4.71.2023.101

DAYANIQLI İNKİŞAF MƏQSƏDLƏRİ 2030: ƏRZAQ TƏHLÜKƏSİZLİYİNDƏ HƏDƏFLƏR

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi - Qlobal səviyyədə ərzaq probleminin aradan qaldırılması üçün həyata keçirilən və təklif olunan proqram və strategiyaları, eləcə də ölkəmizin qlobal ərzaq təhlükəsizliyi indeksi üzrə tədqiq etməkdir. Bundan əlavə, gələcək dövr ərzaq təhlükəsizliyində önəmli rol oynayaacaq ağıllı təsərrüfatların ənənəvi təsərrüfatlardan fərqi müəyyənləşdirməkdir.

Tədqiqatın metodologiyası - Ümumiləşdirmə, analiz və sintez üsullarından tədqiqat zamanı istifadə edilmişdir.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyəti - Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması qlobal səviyyədə aktual olan və gündəlikdə duran problemlərdəndir. Dünya hökumətlərinin tətbiq etməli olduğu qlobal hədəflər sistemli və kompleks şəkildə hazırlanmışdır və onların tətbiqi aclıq və yoxsulluqla mübarizədə qlobal hədəfə çatdırıla bilər.

Tədqiqatın nəticələri. 2030-cu il gündəliyi üzrə dünya əhalisinin etibarlı ərzaqla təminatı üçün qlobal öhdəliklər və ağıllı təsərrüfatların yenilikləri tədqiqat zamanı əldə edilmişdir.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi - Həm qlobal surətdə, həm də ölkəmiz üzrə qlobal ərzaq təhlükəsizliyi indeksi araşdırılmış və beynəlxalq öhdəliklər üzrə məqsəd və hədəflər qeyd edilmişdir. V nəsil təsərrüfatların effektiv tətbiq forması üçün hansı yeniliklərin vacibliyi göstərilmişdir.

Açar sözlər: aclıq, ərzaq, qlobal, qida, BMT, dünya.

Giriş

Ərzaq təhlükəsizliyi dövlətlərin milli və iqtisadi təhlükəsizliyinin əsasını təşkil edir. Həmçinin, ərzaq təhlükəsizliyi ölkələrin milli iqtisadiyyatının davamlı və dayanıqlı inkişafında mühüm rol oynayır və dövlətlərin gələcək iqtisadi və sosial inkişafının əsaslarını təşkil edir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatı (FAO) ərzaq təhlükəsizliyini təsvir etmək, müəyyənləşdirmək üçün ona belə bir tərif vermişdir: Ərzaq təhlükəsizliyi – Produktiv və sağlam həyat tələblərini qarşılamaq üçün yetərli (kifayət qədər) qida məhsullarına həm fiziki, həm də iqtisadi çıxışın olması deməkdir.

“Yoxsulluğa Son” və “Sıfır Aclıq”

Ərzaq təhlükəsizliyinin böyük önəm daşdığı və aclıq vəziyyətində olan əhalinin say artımı artıq 1974-cü ildə Romada BMT Baş Assambleyasında Dünya Ərzaq Konfransının keçirilməsi ilə nəticələndi. Bu konfransda “Aclıq və Qida çatışmazlığının Aradan Qaldırılması üzrə Ümumdünya Bəyannaməsi” qəbul olundu. Bəyannamə ilə hər bir kişinin, qadının və uşağın fiziki və əqli qabiliyyətlərini tam inkişaf etdirmək və qorumaq üçün aclıq və qida çatışmazlığından azad olmaq kimi ayrılmaz hüququ olduğu təsbit olunmuşdur [8].

Daha sonra 1996-cı ildə qlobal səviyyədə ilk dəfə olaraq Dünya Ərzaq Sammiti keçirildi və beynəlxalq səviyyədə ərzaq (qida) məhsulunun siyasi və iqtisadi təzyiq aləti kimi istifadə olunmaması elan olundu. Sammitin məqsədi ən yüksək siyasi səviyyədə qlobal öhdəliyi yeniləyərək bütün insanlar üçün davamlı ərzaq təhlükəsizliyinə nail olmaq və aclıq, qida çatışmazlığını aradan qaldırmaq idi [9].

XX əsrin 90-cı illərində 1.9 milyard insanın səfalət, yoxsulluq içində yaşaması beynəlxalq ictimaiyyəti təcili və təxirəsalınmaz tədbirlər görməyə məcbur etdi. XXI əsrin strategiyasının formalaşdırılması istiqamətində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) 2000-ci ildə keçirilən toplan-

tısında təşkilatın 191 üzv ölkəsi və 22 beynəlxalq təşkilatın iştirakı ilə 2000-2015-ci illəri əhatə edən Minilliyin İnkişaf Hədəfləri (MİH) müəyyən olunaraq qəbul edildi. Özündə 8 hədəfi ehtiva edən MİH-in ilk hədəfi ifrat yoxsulluq dərəcəsinin və aclığın əsaslı surətdə azaldılması idi. Proqramın tətbiqi nəticəsində dünyada ifrat yoxsulluq, səfalət və aclıq içində yaşayan insanların sayı azalaraq 1990-cı illərdə 1.9 milyard təşkil edirdisə artıq bu rəqəm 2015-ci ildə 836 milyona enmişdir. MİH böyük dərəcədə irəliləyişə nail olsa da 800 milyondan çox insanın yoxsulluq və aclıq vəziyyətində olması hələ də həlli vacib olan və həyati əhəmiyyət daşıyan məsələlərin həllinə istiqamətlənməyi tələb edir. Dünyanın ən böyük beynəlxalq təşkilatı olan BMT aclığa və yoxsulluğa son qoyulması istiqamətində növbəti qlobal çağırışı həyata keçirərək bütün dünya ölkələrinin yerinə yetirməsi üçün 2015-ci ildə 17 məqsəddən ibarət Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərini (DİM) tərtib etmişdir və həmin məqsədlərə 2030-cu ilə qədər nail olunması nəzərdə tutulur. Qeyd olunan 17 məqsəddən ilk ikisi müvafiq olaraq “Yoxsulluğa Son” və “Sıfır Aclıq” başlığı adı altındadır. Yoxsulluğa son adlı birinci məqsəd özündə 5 hədəfi birləşdirir (bax: şəkil 1).

Şəkil 1. DİM-in I məqsədi “Yoxsulluğa Son” məqsədinin hədəfləri [8].

Aclıq və qida çatışmazlığına səbəb olan hadisələr 4 qrupda cəmləşdirilir. BMT tərəfindən təyin olunmuş bu səbəblər aşağıdakılardır:

- hökumətlərin yeritdiyi uğursuz siyasət;
- iqtisadi və istehsalla bağlı məsələlər;
- demoqrafik və sosial məsələlər;
- iqlim dəyişikliyi və ətraf mühit.

Ərzaq təhlükəsizliyi dünya səviyyəsində ilk dəfə T.R.Maltus tərəfindən tədqiq edilmişdir. İqtisadçı alim əhali artımı ilə məhsul istehsalı arasındakı asılılığı təhlil edərək sübut etmişdir ki, əhali artımı geometrik (həndəsi) silsilə ilə, məhsul istehsalı isə arifmetik şəkildə artır. Sadə şəkildə desək alimin əldə etdiyi nəticə bundan ibarət olmuşdur: məhsul istehsalının artım sürəti əhalinin artım sürətindən zəifdir və bu tendensiya gec ya tez ərzaq çatışmazlığına gətirib çıxaracaqdır [6]. Maltusun nəzəriyyəsinin 1798-ci ildə ortaya çıxmasına baxmayaraq müasir dünyamızda da öz aktuallığını qorumaqdadır. Hazırkı dövrdə bu nəzəriyyə əsasən inkişaf etməmiş ölkələrdə özünü doğruldur, nəzəriyyəyə əyani misal isə Hindistan, Çin, Pakistan və İndoneziyadır.

BMT-nin hesablamalarına görə dünya əhalisinin təxminən 10%-i aclıqdan əziyyət çəkir. Başqa sözlə, dünyada hər 9 insandan 1-i aclıq vəziyyətindədir. Bütün bunları nəzərə alaraq qlobal çağırış kimi artıq qəbul olunan DİM-in ikinci məqsədi “Sıfır Aclıq” 2030-cu ilə qədər dünyada aclığın kökünün kəsilməsini hədəfləməkdədir. Bu məqsəd özündə 8 hədəfi ehtiva edir (bax: şəkil 2).

Şəkil 2. DİM-in II məqsədi “Sıfır Aclıq” məqsədinin hədəfləri [5].

Dünya sivilizasiyasının həyat qabiliyyətliliyinin davamlılığı üçün yetərli qidaya sahib olmaları bütün insanların sahib olduqları hüquqların ən başlıcasıdır. Təsadüfi deyil ki, BMT 1948-ci ildə “İnsan Haqları Bəyannaməsi”ndə insanların “Yemək Hüququ” olduğunu qəbul etdi və o zamandan bəri bu hüququn bütün digər hüquqlardan istifadə üçün həyati əhəmiyyət kəsb etdiyini təsdiqləmiş oldu. Yemək hüququ və onun variasiyaları insanların özlərini ləyaqətlə qidalandırmaq hüququnu təmin edən insan hüququdur və kifayət qədər qidanın mövcud olmasını, insanların onu əldə etmə vasitələrinin olduğunu və onun fərdin bəslənmə ehtiyaclarını adekvat şəkildə ödədiyini bildirir. 1961-ci ildə BMT tərəfindən dünyanın ən böyük humanitar hökumətlərərası təşkilatı kimi Dünya Ərzaq Proqramı (WFP) fəaliyyətə başlamışdır [10]. Əsas hədəf olaraq təşkilatın prioriteti aclıq və ərzaq çatışmazlığının aradan qaldırılmasına yönəlik fəaliyyətdir. 2019-cu ilin məlumatına əsasən, təşkilat 88 ölkədə 97 milyon insana xidmət göstərmiş və 2020-ci ildə Nobel Sülh Mükafatı ilə təltif olunmuşdur.

İnsanların qida olaraq qəbul etdikləri məhsullarda qidalanma dəyəri, məhsulun kkal formulu önəmli əhəmiyyətli kəsb edir. Birləşmiş Ştatlar hökumətinə görə bir kişinin gün ərzində orta qidalanma dəyəri 2700 kkal, qadının isə 2200 kkal təşkil etməlidir. FAO isə bir insanın gündəlik ortalama qidalanma dəyərinin 1800 kkal təşkil etməli olduğunu vurğulayır. Burada da qeyd etmək yerinə düşərdi ki, hazırkı dövrdə inkişaf etmiş ölkələrdə (İEO) insanların gündəlik orta qidalanma dəyəri 3000 kkal dan yuxarı olduğu halda həmin göstərici inkişaf etməkdə olan ölkələrdə (İEOÖ) 2500 kkal civarında, yerdə qalan ölkələr üçün isə FAO-nun qəbul etdiyi ortalama göstəricidən aşağıdır [4].

Qidalanma norması eynilə həmin ölkələrin ərzaq təhlükəsizliyi sistemini xarakterizə edir. Yuxarıda qeyd olunan tendensiya – qida normasının insan ehtiyaclarını ödəməsi ərzaq təhlükəsizliyinin təminatından birbaşa asılıdır və ölkələrin inkişaf vəziyyəti ərzaq ilə təmin olunma səviyyəsi ilə üzvi surətdə bağlıdır. İqtisadi cəhətdən böyük inkişafa nail olmuş ölkələr rifah halının da yüksək olması ilə tanınır. Bütün sahələrdə olduğu kimi ərzaq təhlükəsizliyi siyasətində və təmin olunma dərəcəsinə də öndədirlər (bax: şəkil 3).

Şəkil 3. Qlobal Ərzaq Təhlükəsizliyi İndeksində ilk 20-likdə yer alan Avropa ölkələri, 2021 [5].

Beynəlxalq reytingə baxdıqda şəkil 3-də adları göstərilən ölkələrdən də görüldüyü kimi dünya üzrə ilk 20-likdə adı olan ölkələrin 70%-i, yəni 14-ü Avropanın payına düşür. İlk 5-lik isə müvafiq olaraq İrlandiya, Avstriya, Birləşmiş Krallıq, Finlandiya və İsveçdir. 2050-ci ilə qədər dünya əhalisinin 2,2 milyard artacağı gözlənilir ki, bu da dünya fermerlərinin indi istehsal olunandan təxminən 70% daha çox məhsul istehsal etməli olacaqları anlamına gəlməkdədir. Buna görə də dayanıqlı ərzaq təhlükəsizliyi siyasəti həyata keçirilməli və qida israfı azaldılmalıdır. Hazırkı dövrdə isə hesablamalara görə qlobal səviyyədə istehsal olunan qida məhsullarının 33-50% aralığı heç vaxt yeyilmir və israf olunan bu qida məhsullarının dəyəri trilyon ABŞ dolları ilə ölçülür. Belə ki, hər il Çinin ərazisindən daha böyük ərazi yeyilməyən (israf olunan) ərzaq məhsullarının yetişdirilməsi üçün istifadə olunur. Əgər ərzaq tullantılarını ölkə kimi təsvir etsək o zaman bu ölkə ABŞ və Çindən sonra istixana qazlarının üçüncü ən böyük emitenti olardı [4, 40]. Qida məhsullarını ən geniş şəkildə israf edən ölkələr məhz elə inkişaf etmiş ölkələrdir. Hər il ABŞ, Birləşmiş Krallıq və Avropada israf olunan qida məhsullarının ¼ dən də az hissəsi aclıq vəziyyətində olan insanların hər birini yedirməyə kifayət edir.

Azərbaycan Qlobal Ərzaq Təhlükəsizliyi İndeksində

Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması nöqteyi-nəzərindən qeyd edə bilərik ki, 2016-cı ildə qəbul olunan Strateji Yol Xəritəsi özündə aqrar sahədə maliyyələşmə mexanizmlərinin formalaşdırılması və əldə edilməsi imkanlarının asanlaşdırılmasını ehtiva etməkdədir. Burada eyni zamanda kənd təsərrüfatına investisiyaların cəlb olunması və onun müxtəlif vasitələr ilə stimullaşdırılması, həmçinin sığorta məsələləri də yer almaqdadır. Ölkəmizdə həyata keçirilən və bütün iqtisadi sferaları əhatə edən iqtisadi siyasət nəticəsində ərzaq təhlükəsizliyi ilə təmin olunma indeksinin beynəlxalq reyting cədvəli vasitəsilə bir çox ölkələrdən irəli səviyyədə qərarlaşdığı görünür (bax: şəkil 4).

Qlobal Ərzaq Təhlükəsizliyi indeksinin məlumatlarına əsasən deyə bilərik ki, ölkəmiz beynəlxalq reyting cədvəlində 2016-2021-ci illər arasında 113 ölkə arasından əllilikdə mövqe tutmuşdur. Azərbaycan qlobal indeksdə 2016-cı ildə 57-ci, 2019-cu ildə 53-cü, 2021-ci ildə isə 56-cı yerdə qərarlaşmışdır və bunun səbəbi dünyamızı bürüyən Covid – 19 pandemiyasının qlobal səviyyədə yaratdığı iqtisadi, siyasi və sosial problemlər olmuşdur. Bu sıralamada ölkəmiz Şimali Afrika dövlətlərindən Misir, Əlcəzair, Tunis və Mərakeşi və eyni zamanda Ukrayna, Serbiya (2019) kimi Avropa dövlətlərini qabaqlayır.

Şəkil 4. Qlobal Ərzaq Təhlükəsizliyi İndeksində Azərbaycan, 2016-2021-ci illərdə [5].

Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi Azərbaycan Respublikasının milli və iqtisadi təhlükəsizlik strategiyasının vacib komponentidir və bu sahədə uğura və inkişafa nail olmaq üçün dövlət tərəfindən bütün iqtisadi sferaları əhatə edən irimiqyaslı iqtisadi proqram, strategiya və islahatlar həyata keçirilməkdədir. Ərzaq təhlükəsizliyinə birbaşa təsir göstərməkdə olan bu proqramlar aşağıdakılardır [2, 3]:

- Azərbaycan Respublikasının Ərzaq Təhlükəsizliyi Proqramı;
- Regionların Sosial - İqtisadi İnkişafı üzrə Dövlət Proqramları;
- Yoxsulluğun Azaldılması və İqtisadi İnkişaf üzrə Dövlət Proqramı;
- Əhalinin Ərzaq Məhsulları ilə Etibarlı Təminatına dair Dövlət Proqramı;
- Kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi ilə əlaqədar olan dövlət proqramları.

Azərbaycan dövləti çoxtərəfli diplomatiyanı dəstəkləyən multilateral siyasət yürüdür və ölkəmiz beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində çox səmərəli əməkdaşlıqla milli maraqlara söykənən konvensiyalara qoşulur. 2000-ci ildə Avropa Komissiyasının Ərzaq təhlükəsizliyi proqramına qatılan ölkəmiz həmçinin BMT-nin eyni ildə qəbul etdiyi MİH-ə qoşulmuş və ərzaq təhlükəsizliyi sahəsində əldə etdiyi uğurlara və yoxsulluğun azaldılmasına görə 2015-ci ildə FAO tərəfindən mükafatlandırılmışdır. Hazırda 2030-cu il üzrə qlobal gündəliyi rəhbər tutaraq dövlət DİM-in məqsədlərinin həyata keçirilməsi istiqamətində əməli-praktiki siyasət yürütməkdədir.

Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyində yeni nəsillə ağıllı təsərrüfatlar

Ölkəmizdə artıq yenidən qurulmasına start verilmiş ərazilərdə ağıllı fermer təsərrüfatlarının yaradılması bugünkü müasir tələblərə - beşinci kənd təsərrüfatı inqilabının gətirdiyi yeniliklərə müvafiq surətdə aparılır [1]. Ümumilikdə götürsək ənənəvi və ağıllı fermaların bir sıra əsas fərqləndirici xüsusiyyətləri vardır (bax şəkil 5).

Qeyd olunan ferma formalarının yaradılması ənənəvi fermalarla müqayisədə idarəetməni daha optimal və çevik edəcəkdir. Əsas fərqləndirici xüsusiyyətlər arasında ən nəzərəçarpanı müasir dövrün texnologiyalarının istifadəsinə əsaslanmadır. Peyk texnologiyasından, internetdən istifadə, elektron informasiya bazasını formalaşdırmaq bu qəbildəndir. Ərazinin idarəedilməsində peyk

vasitəsilə şəkillərin əldə olunması aqrosektorun inkişafını keyfiyyətcə yeni mərhələyə çatdıracaqdır. Ölkəmizdə qeyd edilənlərlə bağlı mövcud vəziyyət ağıllı təsərrüfatların yaradılmasına tam şəkildə cavab verməkdədir. Texniki yeniliklər əlbəttə ki, perspektiv dövr üçün ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasına əhəmiyyətli şəkildə töhfə verəcək. Yeniliklər aşağıdakı üstünlükləri təmin edəcəkdir [7]:

Şəkil 5. Ənənəvi və ağıllı fermer təsərrüfatlarının fərqləri [7].

- kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalının effektivliyini optimallaşdırmaq;
- keyfiyyəti optimallaşdırmaq;
- ətraf mühitə zərərli təsirləri minimallaşdırmaq;
- istehsal ilə əlaqəli riskləri minimallaşdırmaq.

Yeni ağıllı (rəqəmsal) fermalarda dron və qrafik informasiya sistemi platformalarından istifadə bitkinin böyüməsi, torpağın vəziyyəti, hava şəraiti, əlaq otlarının yayılması durumu və bu kimi aqro parametrlər haqda real zamanda qrafik informasiyanın fermerlərə ötürülməsini təmin edir. Beləcə fermer təsərrüfatlarında elektron informasiya platforması olacaq və müəyyən proqram təminatı ilə fermer təsərrüfat əməliyyatlarını icra edəcəkdir. Ölkəmizin peyk texnologiyasına sahib olması rəqəmsal (digital) fermaların fəaliyyətinə geniş imkanlar yaradacaqdır.

Nəticə

Beynəlxalq təşkilatların gələcək ilə bağlı proqnozları və dünya əhalisinin etibarlı ərzaq təhlükəsizliyi probleminin implementə olunan qlobal təşəbbüs və layihələrə baxmayaraq nəzərəçarpan səviyyədə böyük olması bu tədqiqatda qeyd olunmuşdur. 2030-cu il üzrə qlobal öhdəliklərin tətbiqi qarşıya qoyulan məqsəd və hədəflərə çatmasına rəvac verə bilər. Həmçinin, Azərbaycanda ərzaq təhlükəsizliyi üzrə plan-proqramlara qısaca nəzər salınmışdır və dəyişən dünyada daha dayanıqlı ərzaqla təminat işində dövlətimizin qlobal öhdəliklərə sadıqlığı vurğulanmışdır. Yeni nəsillə ağıllı təsərrüfatların öz sələflərindən fərqi göstərilmişdir və məqalə işi qarşıdakı illərdə dünya əhalisinin say artımının mütləq surətdə yeniliklərin tətbiqini zəruri hala gətirdiyi nəticəsini hasil etmişdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 2 fevral tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir.
2. Azərbaycan Respublikası Regionlarının Sosial-İqtisadi İnkişafı Dövlət Proqramı 2004-2008, 2009-2013, 2014-2018- 2019-2023-cü illər
3. Azərbaycan Respublikasının Ərzaq Təhlükəsizliyi Proqramı, Bakı, 2001
4. D.Clercq, M.Vats and A.Biel. Agriculture 4.0: Agricultural robotics and automated equipment for sustainable crop production, Rome, “Food and Agriculture Organization of the United Nations”, 2018
5. Global Food Security Index 2022: [Electronic resource] / Impact Economist. URL: <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/>
6. Malthus, T. An Essay on the Principle of Population, London, “Electronic Scholarly Publishing Project”, 1798. 134p.
7. Santios-Velle, S and Kienzle, J. Agriculture 4.0: agricultural robotics and automated equipment for sustainable crop production, Rome, “FAO”, 2020. 40p
8. Sustainable Developments Goals - No Poverty: [Electronic resource] / United Nations. URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals/no-poverty>
9. Sustainable Developments Goals - Zero Hunger: [Electronic resource] / United Nations URL: https://sdgs.un.org/goals/goal2#targets_and_indicators
10. World Food Programme: [Electronic resource] / WFP. URL: <https://www.wfp.org/history>

Магсуд Азад оглы Гулиев
Аспирант Азербайджанского Университета Кооперации
E-mail: maqsud226@mail.ru

Цели устойчивого развития на 2030 год: цели в области продовольственной безопасности

Резюме

Цель исследования. Он заключается в изучении реализуемых и предлагаемых программ и стратегий по устранению продовольственной проблемы на глобальном уровне, а также глобального индекса продовольственной безопасности нашей страны. Кроме того, определение разницы между умными фермами и традиционными фермами, которые будут играть важную роль в обеспечении продовольственной безопасности в будущем..

Методология исследования. Использовались методы обобщения, анализа и синтеза.

Прикладное значение исследования. Обеспечение продовольственной безопасности является одной из проблем, актуальных на глобальном уровне и стоящих на повестке дня. Глобальные цели, которые должны быть реализованы мировыми правительствами, разрабатываются систематически и всесторонне, и их реализация может привести к глобальной цели в борьбе с голодом и бедностью.

Результаты исследования. В ходе исследования были получены глобальные обязательства по обеспечению продовольствием населения мира в рамках Повестки дня на период до 2030 года и инновации в области умных ферм.

Оригинальность и научная новизна исследований. Был рассмотрен глобальный индекс продовольственной безопасности как в глобальном масштабе, так и для нашей страны, отмечены цели и задачи международных обязательств.

Ключевые слова: голод, еда, глобальный, еда, ООН, мир.

Magsud Azad Guliyev
PhD student, Azerbaijan University of Cooperation
E-mail: maqsud226@mail.ru

Sustainable development goals 2030: targets in food security

Summary

The purpose of the study. It is to study the implemented and proposed programs and strategies to eliminate the food problem at the global level, as well as the global food security index of our country. In addition, defining the difference between smart farms and traditional farms, which will play an important role in food security in the future.

Research methodology. Generalization, analysis and synthesis methods were used.

Applied significance of the research. Ensuring food security is one of the problems that are relevant at the global level and are on the daily agenda. The global goals to be implemented by world governments are systematically and comprehensively developed, and their implementation can lead to a global goal in the fight against hunger and poverty.

Results of the study. Global commitments to secure food for the world's population under the 2030 Agenda and innovations of smart farms were obtained during the research..

Originality and scientific innovation of research. The global food security index was examined both globally and for our country, and goals and targets for international obligations were noted.

Key words: *hunger, food, global, food, UN, world.*